

Kazimierz Miaskowski

Z teki bibliograficznej : III, IV

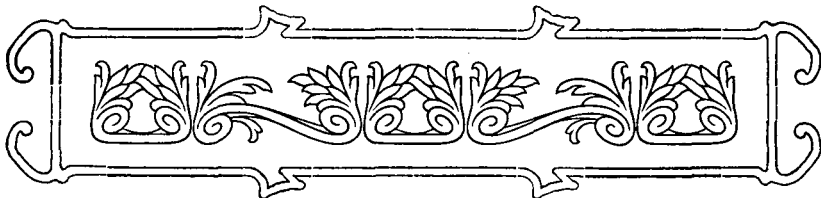
Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 6/1/4, 202-207

1907

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NOTATKI.

Z teki bibliograficznej¹⁾.

III.

G. Logi Silesii Epigramma aliquot Cracoviae Lusa²⁾.

Druk w czwartce, kart 6 liczący, zawiera 8 wierszy śląskiego humanisty Jerzego Logan³⁾: 1) Inclyto et magnanimo Sigismundo Augusto Regi Poloniae Invictissimo. 10 wierszy. (Na Zygmunta Augusta jako myśliwego). 2) Ad eundem. 10 w. 3) Illustri ac magnifico Hervi Joanni Comiti a Tarnow Castellano Cracoviensi etc. 14 w. (Chwali jego wojenne zasługi i zapął dla nauki, przesyła mu wizerunek Platonej z marmurowej statuy w Rzymie odrysowany. Do tego odnosi się następny wiersz. 4) In effigiem Platonis. 2 w. 5) Ad Magnificum D. D. Severinum Bonerum Castellatum Biczensem et Salinarum Regni Poloniae Praefectum etc. De Salinis Wieliczensibns. 52 w. Wspomina, iż mu Boner sam pokazywał kopalnie wielickie

Te duce lustrari, cum nos fune alto vorago
Demissos longo detulit in gremium.

Porównuje je ze starożytnym labiryntem. 6) Logus de se 8 w. 7) Praestantissimi et elegantissimi herois Joannis Zbonski musica. 76 w. 8) In Doctoris Anselmi Ephorini Insignia. (6 wierszy).

¹⁾ Por. Pamiętnik literacki V. 434—437.

²⁾ Niżej rękopiśmiennie: Andreae Aurifabro suo D. D. Virgilius Hauck.

³⁾ Por. o nim Bauch, Der humanistische Dichter George von Logan. W 73 Jahresbericht der Schlesischen Gesellschaft für vaterländ. Kultur. Breslau 1895. Str. 5—33.

W końcu: Carmen agit, quisquis carmine digna gerit. Ex-
 cusum Cracoviae per Hieronymum Vietorem MDXXXX iij Febr.

Druk ten polskim bibliografom dawniej zupełnie nieznanym odkrył pierwszy Bauch, l. c. str. 31, obecnie Estreicher wspomina o nim krótko w Bibliografii polskiej XXI., 388 bez podania miejsca, gdzie się znajduje. Unikat ten przechowuje biblioteka uniwersytetu w Królewcu (Sygnatura: P b 23 Qu.) w zbiorze pism humanistycznych razem w jeden tom oprawnych a obejmującym 35 dziełek. Zbiór ten należał do Andrzeja Aurifaber (Goldschmidt), lekarza z Wrocławia, profesora humaniorów w Gdańsku, w końcu profesora medycyny w uniwersytecie królewieckim i lekarza przybocznego księcia Albrechta. Ogłaszamy 2 ostatnie wiersze, gdyż dotyczą dwóch dość znanych w Polsce osobistości: Jana Zbąskiego, później dziekana krakowskiego, proboszcza kapituły poznańskiej, który z Logusem był na studiach w Bononii¹⁾, drugi znanego jako humanistę lekarza miejskiego krakowskiego²⁾.

Joannis Zbonski Musica.

Zbonski candide, splendide, erudite,
 Inter praecipuos meos sodales
 Quondam, at nunc mihi candidus patronus:
 Tussis me mala, ravis et grauedo
 Vexabant miseris modis, diesque
 Et noctes nimium mihi molesti,
 Vt nunquam tegerem quiete ocellos,
 Vt tota irrequietus ipse nocte,
 Versaver quatererque, et huc et illuc
 Cum te, candide amice, candido tunc,
 Anselmo comitante me Ephorino,
 Quem Phoebus pater, huius et sorores
 Insignem gemina fecere in arte,

¹⁾ Por. o nim Korytkowski, Prałaci i kanonicy katedry metrop. gnieźnieńskiej IV, 442. Scriptores rer. Polon. IX, 377. Korzeniowski, Martini Cromeri ad Romulum Amaseum Epistolae odbitka z Eos tomu IV, str. 6. Bauch, l. c. str. 9 i 10. Pobyt Zbąskiego w Bononii przypada mniej więcej na lata 1519—1524.

²⁾ Por. o nim obecnie życiorys jego u Baucha, Beiträge zur Literaturgeschichte des schlesischen Humanismus VII, w Zeitschrift d. Vereins für Gesch. u. Altertum Schlesiens, T. XXXIX str. 191—198, gdzie wskazana dalsza literatura oraz przedewszystkiem Ptaśnik, Bonerowie str. 94—96.

Et cantu egregium et simul medendo¹⁾
 Nostrae partem animae bona, Ephorino:
     Invisi officiosus, immemor ne
 Viderer veteris sodalitatjs
 Consuetudinis illiusque nostrae
 Qua nos Felsina²⁾ docta, Romulique,³⁾
 Dii magni eximij viri et disertj,
 Et prisci eloquij unici magistri,
 Coniunxit schola, contuberniumque
 Doctum, nobile, candidum, expolitum,
 Germanis, Italis, tuis Polonis
 Et Belgis simul, et simul Britanis,
     An dulces memorem minusve amores
 Et dulci in domina utriusque flammis,
 Quae me, quae tua pectora exedebant,
 Totis ossibus, intimis medullis,
 Sic visum puero fero atque matri,
 Quae Cyprum tenet, alta quae Cytera,
 Laetis tristia quae subinde miscet,
 Et quae sola homines domat Deosque,
     Invisi, alite sydere et secundo,
 Nam tu, ceu in medio pater sororum
 Sedet Delius ipse concinentum,
 Pectus quadia cuius atque mentem
 Pertentant tacitam inter occinentes
 Cantores, numero modo hoc, modo illo,
 Et voce et fidibus simul canoris
 Tybijs quoque fistulisque raucis,
 Et quos Arcadiae Deus magister
 Coniunxit calamos nova arte plures,
 Tam pulchre lepideque suaviterque,
 Vt votis cuperem harum amoenitatum
 Divûm partem aliquam venire ad aures,
 Quorum coetibus interesse sanctis
 In Iovis solio mihi videbar,
 Sic tu dulcis amice, sic sedebas.
 His ergo lepidisque tamque amoenis
 Tam sum lusibus ipse recreatus,
 Tam sum delitijs tuis refectus

1) Podobnie mówi Logus o Anzelmie Eforynie i w innym wierszu, Ponti Paulini... K. H.:

Carmine quique iuvat mentes corpusque medendo

Anselmum egregio tecum in honore fores (t. j. Seweryn Boner).

2) Bolonia.

3) Romulus Amasaesus, słynny profesor języków klasycznych w Bolonii.

Iucunda et simul alloquutione
 Atque illo placido tuo lepore,
 Quem tinxit lepor ipse Gratiaequae,
     Vt, quod nec Podalirius, Machaon,
 Nec Phoebus pote filiusque Phoebi,
 Tussis me mala liquerit repente,
 Ravisque arida, humida et gravedo,
 Et quicquid male mi et fuit maligne,
 Tanta est gratia Musices potentis,
 Tanta in corporibusque montibusque,
 Beandis hominum et simul Deorum
 Hinc coelum harmonia est et inde tellus.
 Hinc mentes hominum simulque corpus,
 Concertu numeroque stant, caduntque
 Aegrotantque, vigent, iacent moventur
 Et quidquid fuit, est, eritve ubique:
     Gratias tibi maximas ob istam
     Ergo agit Logus, o beate Zbonski,
     Tam dulcem et lepidam sodalitatem,
     Et multo magis utilem et salubrem,
     Nam quod me mala tussis et grauedo
     Liquerunt simul et molesta ravis
     Musicae omne tuo hoc volens, libénsque
     Acceptum refero et tuo lepori.

II.

In Doctoris Anselmi Ephorini Insignia.

Aeneadam Caesar quo te exornavit in urbe
 Insigne egregius Carolus egregium
 Candida ovis mores, artem bona signa salutis
 Anselme ostendunt illaque est ista tuam
 Casside, quae in summa stat nympha capillis
 Inque animo inque manu, candida utrumque gerit.

Z druków krakowskich znajdujemy tu jeszcze:

1) Ad Samuelem Cracoviensis Ecclesiae Episcopum . . . Satyra Petri Illicini Juris consulti. Apud viduam Floriani bez roku. (Znane 3 egzemplarze).

2) Idyllium Petri Illicini Juris consulti in laudem Samuelis Cracoviensis Ecclesiae Antistitis. Cracoviae apud viduam Floriani bez roku. (Znane 3 egzemplarze).

Z innych druków dotyczących spraw polskich i Polaków napotyknęliśmy w tym zbiorze jeszcze:

1) Bernardus Holtorpheus Hagensis, De Peregrinatione Stanislai a Lasco Liber Primus. In Academia Regii montis 1548.

2) Jacobus Kuchler Hyrsbergensis, Comitum Juniorum a Gorcka praeceptor. In nuptias Alberti Marchionis Brandenburg et Annae Mariae ducis Brunsvicensis. In Regiomonte Borussorum ex officina Joannis Lufftii s. a (1550.).

3) Felix Fiedler, Epithalamium de nuptiis Georgii Sabini et Annae filiae Christophori Cromeri. In Academia Regii montis 1550. (Znane dotąd tylko z Pisańskiego).

4) Epithalamium de nuptiis D. Caspari Nepffelii et Sophiae filiae D. Nicolai Richavii. Scriptum ab Henrico Mollero Hesso In Schola Culmensi. A. D. 1551. m. Octobri.

5) Guilelmus Gnaphaeus, Triumphus eloquentiae. Gedani per Franc. Rhodum 1541. (dedykowane Dantyszskowi).

6) Gnaphaeus, Prima Aelbingensis scholae foetura. Silva carminum sive *σχεδιασματα* scholasticae iuventutis apud Aelbingenses. Gedani, Rhodus 1541. Na k C₁ wiersz: Gratulatio Michaelis Hechti in adventum generosi adolescentis Eustachii a Knobelsdorff in Collegium Elbingense extemporalis carmine. Wreszcie

7) Epithalamion doctissimo viro Erasmo Reinholt Salvedensi Mathematicum professori in Academia Witebergensi et honestissimae virginis Marthae natae patre Praetore Goerlicensi scriptum a Johanne Sekerwitz Vratislaviensi. Elegia gratulatoria scripta a Mathia Stoio Regiomontano. Witebergae 1550. Tam po elegii Stoja dłuższy grecki wiersz:

Epithalamium Scriptum a Stanislao Warsevvicio. Rozpoczyna się

*Ἐδφημῶ σε περικτὲ Ἐρασμὲ νοήματος ἐσθλοῦ
Πάρθενον ὅτι γαμεῖς ἀγνοή και σώφρονα ἤθη etc.*

Wiersz ten Warszewickiego (40 wierszy), który 2. marca 1550 r. zapisał się w uniwersytecie wittenberskim równocześnie z Stefanem Fredrą (Foerstmann, Album academiae Vittembergensis I, 253) o ile mi wiadomo jest nieznanym.

IV.

Wszystkie te ośm wierszy wydanych w „Epigrammata aliquot Cracoviae lusa“ umieścił Logan na nowo w zbiorowem wydaniu poezyi swoich, które następnego roku ukazało się w Wrocławiu. Estreicher zupełnie je pominął, a przecież należy mu się słusznie miejsce w Bibliografii polskiej. Tytuł jego długi opiewa:

Pontii Paulini Viri Sanctissimi Doctissimique Tres Psalmi Primus secundo et CXXXVI. in ver | sus mystica interpretatione | adiecta luculentissime redacti. Eiusdem ad Deum precatio matutina | Precatio ad Deum patrem et christianae religionis Sanctiones quod Symbolum Apostolicum vocant | Item Psalmus LXXXX. in versus hexametros redacta | Authore G. Logo Silesio | Item eiusdem

Elegiae et Epigrammata aliquot. | G. Ursini Velii Silesii ad Lazarum Bonamicum | Bassianatem Epistola. | Lazari ad eundem responsio. | Vratislaviae MDLXI. (tak mylnie zamiast 1541.). Druk in 4-to obejmuje kart 40 od A do K₄, każdy arkusz po 4 karty, w końcu: Vratislaviae apud Andream Vinglerum. Anno Dni MDXLI. Mense Febru.

Prócz powyższych 8 wierszy, znajdują się tu jeszcze następujące odnoszące się do Polaków K B₄: Justo Ludovico Decio, ofiaruje mu napisane na jego prośbę następujące w druku wierszowane „Preces ad Deum“ i „Christianae Religionis Symbolum“; Ad Stanislaum Turzonem episcopum Olomucen. (2 wiersze) karta H i E_{ijj}. Karta G_{ijj}: Petro Cmytae, dalej Annae a Gorka Lucae a Gorka filiae eiusdem coniugis epitaphia Karta G_{ijj}: Respondet Uxor; De eadem ad viatorem. Po wierszu wymienionym wyżej de Salinis Vielicensibus ad Severinum Bonerum drugi: Ad eundem K G₄. Joanni Bonero (karta H_{vo}); In Severini Boneri Insignia (karta H_{ijj}); Stanislai Turzonis episcopi Olomucensis tumulus i Epitaphium.

Egzemplarze w Królewcu (w zbiorze pod Nrem III. opisanym, w Dreźnie (w zbiorze następującym) i Wrocławiu (bibl. miejska). Bauch l. c. str. 31.

Wreszcie należy wymienić jeszcze wydanie, również pominięte u Estreichera:

G. Logi Silesii ad Inclytum Ferdinandum, Pannoniae et Bohemiae Regem invictissimum Hendecasyllabi Elegiae et Epigrammata. Viennae Pannoniae Hieronymus Vietor Sillessius excudebat Mense Maio MDXXX. in 4-to. (Egzemplarze w Wiedniu) (bibl. ces. nadworna), Wrocławiu (bibl. miejska).

Prócz wiersza do Decyusza znajdują się tu wiersze: Ad Bonam Mariam Sarmatiae Reginam; Sigismundo Augusto inclyti Regis Sarmatiae filio et principi Lithuaniae; Mathiae Aucto medico i kilka do Aleksego i Stanisława Turzonów.

Wedle Baucha, l. c. str. 19—21. Egzemplarza nie miałem w ręku. X. Dr. K. Miaskowski.

Motyw „miłości i śmierci“ w poezji polskiej.

Motyw „miłości i śmierci“ zawdzięcza swe rozszerzenie poecie włoskiemu *Andrea Alciato*, który go opracował w swych sławnych *Emblematach*. (*Emblematum libellus 1522*, i *Emblemata 1531*; *De morte et amore, emblema CLV*)¹).

¹ Köhler-Bolte (w cytowanej poniżej pracy) wspominają o wierszyku belgijskiego poety *Jean Lemaire* (*Oeuvres 1885*. 3. 39) na temae Kupidyna i śmierci, przy którym to wierszyku poeta zaznacza, że wzorował się na poecie włoskim *Aquilano Seraphino* (1446—1500)